

УДК 631.22(075)

Н.А. Рубінець, Н.І. Хомик, к.т.н., доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТВАРИННИЦТВА В УКРАЇНІ

N.A. Rybinez, N.I. Khumox, PhD., Assoc. Prof.

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF ANIMAL HUSBANDRY IN UKRAINE

Вирішити проблему забезпечення населення продуктами харчування тваринного походження можна інтенсифікацією галузей тваринництва. Досягти цього можна, використовуючи високопродуктивні породи тварин і птиці, забезпечити для них фізіологічно комфортні умови утримання та інтенсивного вирощування молодняка з повноцінним кормовиробництвом, годівлею, механізацією та автоматизацією технологічних процесів.

Виробництво тваринницької продукції здійснюється на спеціалізованих тваринницьких підприємствах: фермах, комплексах, фермерських та приватних господарствах.

Основною формою організації тваринництва є ферми. Вибираючи найприйнятніший розмір ферми для конкретних умов господарства, враховують рівень інтенсифікації кормовиробництва; можливість її забезпечення всіма необхідними ресурсами (тваринами, кормами, водою, відповідними кадрами); прийняту технологію, включаючи способи й системи утримання тварин, тип годівлі; організацію ритмічного і неперервно-потокowego виробництва; способи видалення та утилізації гною; розміри і структуру сільськогосподарських угідь та інші фактори.

Залежно від умов на фермах практикують прив'язне, безприв'язне і комбіноване утримання ВРХ. Найраціональніше у промисловому відношенні – безприв'язне.

При такому утриманні корів значно скорочуються витрати праці на виробництво молока і м'яса завдяки ефективному використанню сучасних засобів механізації роздавання кормів, доїння та видалення гною. Тварин цілорічно утримують без прив'язі, вони вільно виходять на вигульовально-кормові майданчики, де є годівниці, автонапувалки та навіси для грубих кормів. На кожну корову в приміщенні має бути 4,5...5м² підлоги, а на вигульовально-кормовому майданчику – не менше 10м² площі з твердим покриттям.

Для безприв'язного утримання будують моноблочні багатопрольотні виробничі приміщення, що знижує вартість і зменшує площу забудови ферми. Такий корівник має по чотири ряди боксів, напівбоксів та годівниць. Між годівницями є кормові проходи шириною 2,3м. Для створення тваринам комфортних умов, крім основних боксів для відпочинку, обладнують кормові напівбоксы перед годівницями. Прогоди між ними призначені для видалення гною.

При боксовому утриманні кожна тварина має окремий бокс для відпочинку. Доїння й годівлю соковитими та концкормами здійснюють в окремому кормово-доїльному приміщенні. Грубі корми згодовують на вигульовальних площадках під навісами (потокова технологія).

Боксове утримання не має недоліків, характерних для вільно-вигульовального на глибокій підстилці. Переваги: бокси обладнані рядами стійл у приміщенні. Кожен бокс відгороджений дерев'яними або металевими перегородками. Розміри боксу такі, що б у ньому вмістилася одна тварина. Підлога в боксах дерев'яна або залізобетонна. Тварину в боксі не турбують інші тварини. Якщо бокси обладнані годівницями, то можна

застосовувати нормовану годівлю.

Тваринництво України необхідно наближати до рівня цієї галузі у європейських країнах, де на молочних фермах (понад 95%) домінує безприв'язний спосіб утримання худоби. Для його впровадження використовують стандартний корівник, який за своїми розмірними характеристиками суттєво відрізняється від базового корівника в Україні. При його проектуванні за основу взяті не економічні показники (вартість одного місця для утримання худоби), а можливість максимального задоволення фізіологічних потреб тварин для реалізації їх генетичного потенціалу. Об'ємно-планувальні вирішення такого корівника забезпечують самообслуговування тварин, що значно знижує затрати праці на виробництво молока. Корівник розрахований на 50...100 корів. Його ширина 26...33м (в Україні 10...24м), а довжина залежить від кількості поголів'я у господарстві. Утримання тварин безприв'язно-боксове. Приміщення корівника розділене на кілька функціональних зон: секції для утримання дійних і сухостійних корів, секції для молодняка різних вікових груп, секції для отелення корів; доїльний зал і молочне відділення.

Секції для утримання корів є найбільшою частиною приміщення. Вони обладнані боксами для відпочинку тварин, покритими гумовими килимками і щільною підлогою. Конструкція і розмірні параметри елементів стійлового обладнання суттєво відрізняються від тих, що використовуються в Україні. Вони сприяють створенню комфортних умов утримання тварин, оскільки від цього залежить їх продуктивність. Прибирання гною у приміщенні відбувається протоптуванням його тваринами через щільну підлогу. Технологічні параметри залізобетонної щільної підлоги забезпечують її самоочищення і, що важливо, запобігають негативному впливові на стан кінцівок.

На фермах Європи відмовилися від використання годівниць, обслуговування яких потребує великих затрат праці, особливо на очищення їх від залишків корму. Для годівлі худоби об'ємними кормами використовують кормові столи шириною до 5м. Кормовий стіл – рівна поверхня із переднім обмежуючим бордюром уздовж лінії розміщення худоби. З обох боків кормового стола є решітки, які за необхідності забезпечують групову або індивідуальну фіксацію худоби. Використання їх зменшує негативні наслідки антагоністичних відносин між тваринами під час годівлі, а також дає змогу, за потреби, проводити ветеринарне обстеження й обробку тварин. Корми роздають, використовуючи спеціальні «фермерські комбайни». Конструкція їх забезпечує навантаження, дозування, додаткове подрібнення, змішування й роздавання необхідних за раціоном кормів. Використання однієї такої універсальної машини виключає із технологічного процесу навантажувач, причіп, кормоцех і кормороздавач. Це зменшує у 2...3 рази трудомісткість і енергоємність приготування й роздавання кормів порівняно з технологією, яку використовують на вітчизняних фермах.

У країнах з розвиненим молочним скотарством концентровані корми кожна тварина отримує залежно від її молочної продуктивності. Для цього створено спеціальні кормові станції, які об'єднані в єдину систему ідентифікації тварин, контролю їх молочної продуктивності та видавання кормів. Кожна така станція розрахована на технологічну групу корів і може встановлюватися безпосередньо у секції їх утримання.

Для отримання молока високої якості доїння корів необхідно здійснювати у доїльних залах на високопродуктивних установках типу «Ялинка», «Паралель», «Карусель». Для зниження затрат праці при доїнні корів доцільним є використання роботизованих доїльних систем. Застосування автоматизованих систем керування технологічним процесом виробництва молока, включаючи первинну обробку молока, забезпечує дотримання санітарно-гігієнічних вимог.